

Příloha k protokolu o SZZ č.
Vysoká škola: **Jihočeská univerzita v Č. Budějovicích**
Filozofická fakulta
Ústav bohemistiky

Jméno: **Bc. Zuzana FRANCOVÁ**

Datum odevzdání posudku: **28. 8. 2016**

Obor: **Bohemistika navazující**
Recenzent diplomové práce:
doc. PhDr. Marie Janečková, CSc.

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

PŘÍJMENÍ V SOKOLOVĚ

-----
téma

Diplomová práce Zuzany Francové se zabývá příjmeními města Sokolov, zkoumá jejich frekvenci a produktivitu, původ a slovnědruhové zařazení. V úvodu je popsána celková koncepce práce a její členění. V metodologii na s. 10 vysvětluje diplomantka mimo jiné i svůj původní záměr a proč jej musela změnit. Těžkosti nastaly při shánění soupisu obyvatel, ale nakonec se jí podařilo získat seznam 23 924 příjmení, jež zpracovala do rejstříku s údaji o počtu nositelů určitého příjmení. Rozlišovala základní a přechýlenou podobu, uvádí obě zvlášť. Prepracovaný seznam obsahuje 8 570 unikátních příjmení, z nichž analyzovala přibližně 6000 nejvíce frekventovaných. Základním dělícím jí bylo členění na příjmení z proprií (příjmení z OJ a MJ) a příjmení z apelativ, která dále dělila do skupin podle motivace substantivy, adjektivy, slovesy, neohebnými slovními druhy. Okrajově zachytila i příjmení motivovaná cizojazyčnými a německými základy. K oběma velkým skupinám sestavila jmenný rejstřík.

Po prostudování onomastické literatury přikročila ke klasifikaci získaného souboru příjmení. Nezvolila obvyklou cestu jako v předcházejících pracích, ale rozhodla se příjmení řadit do skupin se vztahem k základovému motivantu, tedy šla cestou hnízdování. Vzhledem k okolnostem ztěžujícím vývojový pohled na příjmení v Sokolově zvolila k rozboru repertoár příjmení současných obyvatel města. Jeho složitou historii přiblížila na s. 13–17. V kapitole věnované onomastice jako vědeckému oboru popsala její předmět, prameny onymie, proces vzniku onyma z apelativa a vysvětlila základní terminologii, s níž pak v praktické části pracovala. Kapitola je přehledná a soustředí se na nejpodstatnější informace. Na dělení onym navazuje oddíl zabývající se antroponymy a konkrétně pak příjmeními, jejich vznikem a vývojem. V kapitole o skloňování a přechylování příjmení shrnuje nejdůležitější jevy a zákonitosti. Příjmením německého původu a jejich počestování v plánu vokalickém i konsonantickém věnuje také pozornost; zde využívá poznatků z práce J. Beneše *Německá příjmení u Čechů* (1998).

Nejobsáhlejší část práce (s. 59–171) zabírá analýza sebraných příjmení podle vytýčeného postupu. Na začátku každé skupiny objasní diplomantka klady i zápory zvoleného způsobu třídění. Jako velmi obtížná se mi jeví skupina příjmení motivovaná osobními jmény křestními. Diplomantka si vedla velmi dobře, přesto by bylo možné hodnotit zařazení některých příjmení jinak. Na některá z nich upozorním, jiná by mohla být předmětem diskuse: např. ve skupině příjmení z osobních jmen příjmení *Čikoš* (s. 66) je motivováno maď. *csikós* „pastevec koní“, *Juhás* (s. 70) maď. „ovčák, bača“, počestěné *Verešová* (s. 87) z maď. *vörös* „červený“, mor. „kůň železnák“ – vhodnější by bylo přeradit je do skupiny příjmení z apelativ. K příjmením z místních jmen bych přeradila příjmení *Božejovský* (s. 64) z MJ *Božejov*,

Božejovice; Ratkovský může souviset s MJ *Radkov, Radkovic; Hejný* (s. 70) je možné pokládat za variantu apelativa *hajný*. Velmi obsáhlá s těžko rozlišitelnými jednotkami je skupina příjmení motivovaných substantivy. V této skupině je pro diplomantku hlavním kritériem zařazení podle slovního druhu a podoba slovního základu. Rezignovala na určování původu příjmení ze staré češtiny, z nářečí, ze slovenštiny, polštiny. Přiřazuje sem i substantiva přejatá. Přesto bych navrhovala některá příjmení opět přeřadit do jiné skupiny: např. *Brodňanský* (MJ *Brodno*), *Borecký* (MJ *Bor, Boreč, Borek*), *Borkovec* (*Borkovice, Borkovany*), *Červenický* (*Červeník*), *Čeřovský* (*Čeřov*), *Chlumecká* (*Chlumec*), *Jabornický, Javorský* (MJ *Javorník, Javor*), *Lipnická* (*Lipnice*), *Lískovec, Lískovská* (*Lískovec, -ice*), *Malinovský* (*Malinová u Rakovníka*), podobně *Roštínský* (*Roštín*), *Tisovský* (*Tisová*), *Višnovská* (*Višňová*). Příjmení *Kuneš* bych nespojovala s apelvativem *kuna* aj.

Také skupina motivovaná adjektivy má několik příjmení motivovaných MJ (*Bystřický, Černovská* (*Čerňovice, Černovice*), *Holakovský* (*Holákov*), *Holejšovský* (*Holýšov*). Ze skupiny motivované slovesy navrhuji přeřadit příjmení *Kaňkovský* (*Kaňkov*), nevěrohodnou motivaci má i *Žiška*. Ještě by bylo možné přeřadit příjmení ze skupiny substantiv do skupiny příjmení ze slovesných základů (např. substantiva na *-č* jsou vždy ze slovesných základů *Buřič, Dlabač, Lamač, Lepič, Pomahač, Sekáč, Šťourač, Trubač*, ale i s jinými příponami *-ák, -ek, -ec, -ař, -ík, -ka* aj.

Škoda, že při tak obrovském množství materiálu není možné všimnout si například toho, kolik jmen z jiných částí republiky i ze zahraničí přibylo do Sokolova. Jsou to jména nářeční moravská, slovenská, polská, maďarská, která vystřídala dříve převažující jména německá (*Ondejko, Ondrejčík, Adámik, Adamčík, Beňo, Benyovský, Daňo, Demeter, Ďurčo, Gabčo, Gábor, Gálik, Ilčík, Ilcsik, Imrich, Ištván, Jurica, Michalica* a mnoho dalších).

Rozsáhlý text (174 stran) je téměř bez překlepů. I přes uvedené připomínky ke způsobu třídění je třeba autorce práce přiznat obrovský záběh a koncepčnost. Prokázala schopnost využít z onomastické teorie potřebné poznatky k aplikaci na rozsáhlý antroponomastický materiál, a to velmi zdařile.

Práci doporučuji k obhajobě.

Návrh na klasifikaci diplomové práce: **výborně**

.....
podpis recenzenta diplomové práce

V Českých Budějovicích dne 28. srpna 2016

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------